

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

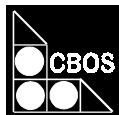
BS/90/90/98

POSTRZEGANIE KONFLIKTÓW MIĘDZY RÓŻNYMI GRUPAMI SPOŁECZNYMI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

POSTRZEGANIE KONFLIKTÓW MIĘDZY RÓŻNYMI GRUPAMI SPOŁECZNYMI

- Zdaniem Polaków, silne konflikty społeczne występują przede wszystkim między ludźmi wywodzącymi się z byłej PZPR a ludźmi dawnej „Solidarności” (75%).
- W opinii przeważającej części badanych silne są także konflikty między ludźmi na szczycie i na dole drabiny społecznej (62%), rządzącymi a rządzonymi (59%), między biednymi i bogatymi (56%) oraz kierownictwem zakładów a robotnikami (52%).
- Spośród rodzajów konfliktów wymienionych w badaniu tylko konflikty między mieszkańcami miast a mieszkańcami wsi postrzegane są na ogół jako niezbyt silne albo nie występujące w ogóle; tylko niespełna jedna piąta ankietowanych (18%) uważa je za silne lub bardzo silne.
- Opinie o sile konfliktów są dość stabilne, w procesie transformacji społecznej ulegają niewielkim zmianom. W porównaniu z rokiem ‘97 zmniejszyła się jednak liczba respondentów uznających konflikty między rządzącymi a rządzonymi za bardzo silne, zwiększył zaś odsetek postrzegających je jako niezbyt silne. Zmalała także liczba osób uważających, że konflikty między mieszkańcami miast a ludnością wiejską są silne - coraz więcej badanych jest zdania, że one nie występują. Natomiast nieco wzrosła liczba osób postrzegających konflikty między kierownictwem zakładów a robotnikami jako bardzo silne.

W procesach transformacji, jakim podlega nasze społeczeństwo, główną osią silnie odczuwanych konfliktów społecznych nadal są przeciwstawne orientacje polityczne. Spośród przedstawionych w badaniu¹ rodzajów konfliktów ankietowani najczęściej wskazywali na konflikty między dwoma blokami politycznymi - ludźmi wywodzącymi się z byłej PZPR a ludźmi dawnej „Solidarności”. Trzy czwarte ankietowanych (75%) postrzega konflikty między nimi jako silne i bardzo silne, w tym blisko dwie piąte (znacznie więcej niż w przypadku pozostałych osi konfliktów) - jako bardzo silne.

Tabela 1

w procentach

We wszystkich krajach występują różnice lub nawet konflikty między różnymi grupami społecznymi. Jak silne, Pana(i) zdaniem, są w Polsce konflikty między:	Bardzo silne	Silne	Niezbyt silne	Nie ma konfliktów	Trudno powiedzieć
- ludźmi wywodzącymi się z byłej PZPR a ludźmi wywodzącymi się z dawnej „Solidarności”	39	36	13	3	10
- ludźmi na szczycie i na dole drabiny społecznej	22	40	23	5	10
- ludźmi biednymi a bogatymi	17	39	29	7	7
- rządzącymi a rządzonymi	14	45	28	3	10
- kierownictwem zakładów a robotnikami	14	38	28	5	15
- mieszkańcami miast a mieszkańcami wsi	4	14	39	34	8

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (96), 20-28 maja ‘98, reprezentatywna próba losowa dorosłych Polaków (N=1652).

Można powiedzieć, że w świadomości społecznej konflikty między ludźmi biednymi a bogatymi czy ludźmi na szczycie i na dole drabiny społecznej, których źródłem jest rosnące w procesie transformacji zróżnicowanie społeczeństwa, znajdują się na drugim planie. Niemniej jednak ponad połowa badanych postrzega je jako silne i bardzo silne. Polityczna płaszczyzna konfliktów wyraża się także, jak się wydaje, w znacznej liczbie wskazań na konflikty między rządzącymi a rządzonymi - przekonanie, że są one silne i bardzo silne, jest nawet w sumie częstsze niż w przypadku konfliktów między biednymi a bogatymi. Nieco ponad połowa badanych sądzi również, że konflikty między kierownictwem zakładów a robotnikami są silne i bardzo silne. Niemal wszystkie wymienione osie konfliktów społecznych najczęściej uważane są przez ankietowanych za silne.

Spośród wymienionych w badaniu rodzajów konfliktów jedynie konflikty między mieszkańcami miast a mieszkańcami wsi postrzegane są przez ankietowanych jako słabe. Większość uważa, że są one niezbyt silne lub że w ogóle nie występują. Trzeba podkreślić, że w porównaniu z rokiem '92 wzrosła (z 18% do 34%) liczba ankietowanych uważających, że konflikty takie nie istnieją, a w stosunku do ubiegłego roku zmalał odsetek osób uznających je za silne i bardzo silne (por. tab. 2).

Warto też zwrócić uwagę na zmniejszenie się - w porównaniu z rokiem '97 - odsetka badanych, którzy określają konflikty między rządzącymi a rządzonymi jako bardzo silne, oraz zwiększenie się liczby ankietowanych uważających je za niezbyt silne, co, być może, związane jest ze zmianą koalicji rządzącej. Natomiast w stosunku do ubiegłego roku nieco wzrósł odsetek osób odczuwających konflikty między robotnikami a kierownictwem zakładów jako bardzo silne.

Opinie o pozostałych osiach konfliktów nie uległy istotnym zmianom. Trzeba jednak zaznaczyć, że nie dysponujemy porównywalnymi danymi z początkowego okresu transformacji, dotyczącymi konfliktów między ludźmi wywodzącymi się z byłej PZPR a ludźmi dawnej „Solidarności”, które najczęściej postrzegane są jako silne i bardzo silne.

Tabela 2. Postrzeganie konfliktów w różnych okresach transformacji w procentach

Jak silne, Pana(i) zdaniem, są w Polsce konflikty między:	Wskazania respondentów według terminów badań																			
	Bardzo silne				Silne				Niezbyt silne				Nie ma konfliktów				Trudno powiedzieć			
	'92	'94	'97	'98	'92	'94	'97	'98	'92	'94	'97	'98	'92	'94	'97	'98	'92	'94	'97	'98
- ludźmi wywodzącymi się z byłej PZPR a ludźmi dawnej „Solidarności” *	-	-	41	39	-	-	38	36	-	-	12	13	-	-	1	3	-	-	9	10
- ludźmi na szczycie i na dole drabiny społecznej	-	24	20	22	-	38	43	40	-	21	24	23	-	6	5	5	-	11	9	10
- ludźmi biednymi a bogatymi	13	16	14	17	35	39	39	39	29	30	31	29	9	7	9	7	14	9	7	7
- rządzącymi a rządzonymi	-	25	23	14	-	42	43	45	-	21	24	28	-	3	2	3	-	9	9	10
- kierownictwem zakładów a robotnikami**	7	10	11	14	32	38	41	38	39	37	34	28	7	4	4	5	15	17	10	15
- mieszkańcami miast a mieszkańcami wsi***	6	-	6	4	22	-	22	14	40	-	40	39	18	-	24	34	13	-	9	8

* W roku '97 pytanie zawierało sformułowanie „byłymi komunistami wywodzącymi się z dawnej PZPR a byłymi opozycjonistami wywodzącymi się z dawnej «Solidarności»”.

** W roku '92 pytanie zawierało sformułowanie „pomiędzy kadrą kierowniczą a pracownikami”.

*** W latach '92 i '97 - „pomiędzy miastem a wsią”.

Uwaga: dane dla roku '92 pochodzą z badania przeprowadzonego w ramach Polskiego Generalnego Sondażu Społecznego (zob. PGSS. Struktura skumulowanych danych 1992-1995, Instytut Studiów Społecznych UW, Warszawa 1996), a dane z lat '94 i '97 z badań „Opinie o gospodarce i państwie” przeprowadzonych przez CBOS na zlecenie The Australian National University oraz - w '97 - Instytutu Studiów Politycznych PAN, których autorem był dr hab. K. Zagórski.

Podobnie jak w 1994 roku², postrzeganie w społeczeństwie siły konfliktów między wymienionymi grupami na ogół nie wiąże się (albo wiąże się słabo i w sposób niesystematyczny) z określonymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (zob. tabele aneksowe). Warto jednak odnotować, że im wyższy status społeczny respondentów, tzn. im wyższy poziom ich wykształcenia, wyższe dochody i lepsza ocena warunków

² Zob. komunikat CBOS „Obrazy struktury społecznej” (oprac. W. Dereżyński), „Serwis Informacyjny CBOS” 1995, nr 3.

materialnych własnego gospodarstwa domowego, tym częściej konflikty między *rządzącymi a rządzonymi* postrzegane są jako słabe. Natomiast lewicowe poglądy polityczne sprzyjają uznawaniu tego typu konfliktów za silne, prawicowe zaś - uważaniu ich za słabe.

Z kolei identyfikowanie się z lewicą oraz zła sytuacja materialna badanych (niskie dochody na osobę oraz zła ocena własnych warunków materialnych) wiążą się z częstszym odczuwaniem konfliktów *między ludźmi na szczycie i na dole drabiny społecznej* jako - ogólnie rzecz biorąc - silnych.

Postrzeganie innego rodzaju konfliktów związanych z istniejącym zróżnicowaniem społecznym - *między ludźmi biednymi a bogatymi* - także podlega takiej zależności. Zwłaszcza w przypadku subiektywnej oceny własnych warunków materialnych obserwujemy prostoliniową zależność odczuwania tej osi konfliktów jako silnej lub słabej, co wskazuje na związek opinii na ten temat z poczuciem upośledzenia w stosunku do innych. Co ciekawe, postrzeganie tej płaszczyzny konfliktów społecznych zależy od płci badanych. Kobiety częściej niż mężczyźni uważają, że konflikty te są silne, a zarazem rzadziej - że słabe.

Konflikty między bogatymi a biednymi częściej jako słabe i rzadziej jako silne postrzegają ankietowani z wyższym wykształceniem, ale spośród grup społeczno-zawodowych - robotnicy wykwalifikowani i osoby zatrudnione w sektorze państwowym (poza sferą budżetową), wśród których opinie o sile i słabości tych konfliktów są równie częste, natomiast wśród pozostałych przeważa pogląd, że są one silne.

Interesujące, że konflikty *między kierownictwem zakładów a robotnikami* jako słabe lub nie istniejące częściej niż inni postrzegają zarówno przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, jak i robotnicy (wykwalifikowani i niewykwalifikowani). Tego rodzaju konflikty częściej też uważają za słabe badani z wyższym wykształceniem, natomiast jako silne najczęściej postrzegają je osoby pracujące na własny rachunek oraz uczniowie i studenci.

Na opinie o konfliktach między kierownictwem zakładów a robotnikami wyraźny wpływ ma status materialny ankietowanych - im lepsza jest ocena warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego, tym częstsza opinia, że są one niezbyt silne, a im gorsza ocena - tym częstsze przekonanie, że są one silne.

Identyfikowanie się z prawicą również sprzyja pomniejszaniu ich znaczenia, natomiast utożsamianie się z lewicą - uważaniu ich za silne.

Konflikty *między mieszkańcami miast a mieszkańcami wsi* relatywnie rzadko postrzegane są przez badanych jako silne. Najczęściej sądzą tak rolnicy oraz osoby pracujące w prywatnych gospodarstwach rolnych (ale nie mieszkańcy wsi w ogóle). Mieszkańcy największych miast nieco częściej niż inni uważają też, że są one silne. Robotnicy i osoby pracujące na własny rachunek oraz uczniowie i studenci najczęściej uważają, że tego rodzaju konflikty są słabe lub nie występują w ogóle; centrowe poglądy polityczne sprzyjają przekonaniu o ich nieistnieniu.

Opinie o sile konfliktów między wymienionymi grupami podlegają wpływom preferencji partyjnych respondentów.

Konflikty między ludźmi wywodzącymi się z byłej PZPR a ludźmi dawnej „Solidarności” uznają za silne lub bardzo silne przede wszystkim zwolennicy ROP (86%). Pogląd ten podziela 72-78% ankietowanych o innych preferencjach partyjnych.

Z kolei konflikty między rządzącymi a rządzonymi najczęściej odczuwają jako silne lub bardzo silne wyborcy ugrupowań opozycyjnych: SLD (68%) i PSL (64%), a także zwolennicy ROP (61%). Znacznie rzadziej tak sądzą potencjalni wyborcy UP (50%), nie różniąc się pod tym względem od sympatyków rządzącej koalicji - AWS (51%) i UW (48%).

Przekonanie, że konflikty między kierownictwem zakładów a robotnikami są silne (lub bardzo silne) najczęściej wyrażają sympatycy UP (56%), PSL (54%), SLD (53%), a następnie ROP (51%) i AWS (49%). Jedynie zwolennicy Unii Wolności wyraźnie rzadziej przekonani są o sile tych konfliktów (40%) - przeważa wśród nich opinia, że są one niezbyt silne albo nie występują w ogóle (łącznie 47%).

Konflikty między biednymi a bogatymi za silne lub bardzo silne najczęściej uważają potencjalni wyborcy ROP (59%) oraz PSL (58%), a najrzadziej - zwolennicy Unii Wolności (49%). Konflikty między ludźmi na szczycie i na dole drabiny społecznej postrzegane są jako silne lub bardzo silne równie często przez wyborców ROP (65%), SLD (64%), AWS (63%) i PSL (61%), opinię taką rzadziej wyrażają jedynie zwolennicy Unii Wolności (55%) i Unii Pracy (58%).

Zwolennicy ROP i PSL (po 25%) częściej niż przeciętnie sądzą, że konflikty między mieszkańcami miast i mieszkańcami wsi są silne lub bardzo silne; pogląd ten rzadziej podzielają wyborcy pozostałych ugrupowań i partii politycznych (15-19%).

Warto zauważyć, że zwolennicy ROP wyróżniają się tym, że częściej niż inni sądzą, iż konflikty dzielące nasze społeczeństwo są silne. Natomiast zwolennicy Unii Wolności zwykle należą do tych, którzy konflikty między wymienionymi grupami społecznymi najrzadziej postrzegają jako silne i bardzo silne.

Postrzeganie konfliktów między różnymi grupami społecznymi ma, jak się wydaje, wymiar bardziej polityczny niż ekonomiczny. Za bardzo silne i silne najczęściej uznawane są konflikty między ludźmi wywodzącymi się z byłych struktur władzy PRL a zwolennikami dawnej „Solidarności”. Większość ankietowanych uważa także, że konflikty między rządzącymi a rządzonymi, pokrywające się z główną osią konfliktów politycznych, są silne lub bardzo silne. Ponadto konflikty między ludźmi na szczycie i na dole drabiny społecznej - postrzegane jako silne - mogą mieć w odczuciu społecznym w pewnym stopniu wymiar polityczny. Narastające rozwarstwianie się polskiego społeczeństwa, związane z przemianami gospodarczymi, nie powoduje natomiast zmian w odczuwaniu siły konfliktów między bogatymi a biednymi. Zmniejsza się również poczucie skonfliktowania miasta i wsi.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jak silne, Pana(i) zdaniem, są w Polsce konflikty między ludźmi wywodzącymi się z byłej PZPR a ludźmi wywodzącymi się z dawnej "Solidarności"? 1 - Bardzo silne i silne; 2 - Niezbyt silne; 3 - Nie ma konfliktów

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	75	13	3	10	1651
Płeć					
Mężczyźni	75	14	3	7	781
Kobiety	74	11	3	12	870
Wiek					
18-24 lat	71	14	3	12	230
25-34	83	8	2	7	293
35-44	83	11	1	5	343
45-54	74	15	2	9	317
55-64	69	14	9	8	192
65 lat i więcej	62	15	4	19	276
Miejsce zamieszkania					
Wieś	74	11	4	12	603
Miasto do 20 tys.	79	10	3	7	220
od 21 do 100 tys.	74	13	2	10	320
101-500 tys.	71	18	3	8	311
501 tys. i więcej mieszk.	77	11	3	9	198
Region					
Północny	70	15	4	10	176
Zachodni	78	11	1	9	196
Środkowozachodni	77	13	3	7	252
Środkowy	67	15	4	14	296
Wschodni	81	6	4	10	192
Południowo-wschodni	78	11	3	7	249
Południowo-zachodni	72	15	3	10	290
Wykształcenie					
Podstawowe	64	14	5	17	505
Zasadnicze zawodowe	75	14	2	9	458
Średnie	83	9	2	5	559
Wyższe	77	16	3	3	129
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	86	11	2	1	104
Prac. umysł. niż. szczebla	83	8	2	7	164
Pracownicy fiz.- umysł.	74	9	5	12	131
Robotnicy wykwalifikowani	82	13	2	3	170
Robotnicy niewykwalifik.	70	19	3	8	92
Rolnicy	82	7	1	9	78
Pracujący na rach. własny	79	11	2	8	89
Bierni zawodowo					
Renciści	64	13	7	17	213
Emeryci	69	13	4	15	283
Uczniowie i studenci	74	19	2	4	88
Bezrobotni	79	11	1	9	124
Gospodynie domowe i inni	69	18	1	12	114
Pracuje w:					
sferze budżetowej	86	9	3	3	188
sekt. państw., publicznym	79	12	3	5	185
sp. własc. pryw. i państwa	76	16	3	4	114
sekt. pryw. poza rolnictw.	76	12	3	9	311
prywatnym gosp. rolnym	83	7	2	8	85
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	78	12	4	7	279
201 - 325	71	15	5	9	218
326 - 449	76	10	2	12	270
450 - 599	76	11	3	9	241
Powyżej 599 zł	79	13	2	6	385
Ocena własnych war. mater.					
Źle	75	11	4	11	447
Średnie	71	13	4	12	730
Dobre	80	13	1	5	474
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	70	10	4	15	129
Raz w tygodniu	77	11	4	9	806
Kilka razy w miesiącu	75	10	4	12	221
Kilka razy w roku	74	15	1	10	337
W ogóle nie uczestniczy	67	22	2	9	153
Poglądy polityczne					
Lewica	81	13	2	4	336
Centrum	76	13	3	8	472
Prawica	80	11	3	5	473
Trudno powiedzieć	59	13	4	24	364

Tabela 2. Jak silne, Pana(i) zdaniem, są w Polsce konflikty między ludźmi na szczybie i na dole drabiny społecznej? 1 - Bardzo silne i silne; 2 - Niezbyt silne; 3 - Nie ma konfliktów

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	62	23	5	10	1652
Płeć					
Mężczyźni	62	24	5	9	782
Kobiety	63	22	4	11	870
Wiek					
18-24 lat	62	22	5	11	230
25-34	67	24	4	5	293
35-44	64	25	4	7	344
45-54	66	21	3	10	317
55-64	63	23	6	8	192
65 lat i więcej	54	22	7	18	276
Miejsce zamieszkania					
Wieś	62	21	5	12	604
Miasto do 20 tys.	59	26	7	8	220
od 21 do 100 tys.	71	19	3	8	320
101-500 tys.	54	31	5	11	311
501 tys. i więcej mieszk.	70	17	5	7	198
Region					
Północny	58	25	7	11	176
Zachodni	70	21	5	4	197
Środkowozachodni	62	23	4	11	252
Środkowy	63	18	7	12	296
Wschodni	62	23	2	14	192
Południowo-wschodni	59	28	6	7	249
Południowo-zachodni	65	23	3	9	290
Wykształcenie					
Podstawowe	56	22	6	15	505
Zasadnicze zawodowe	64	23	5	9	459
Średnie	67	22	4	7	559
Wyższe	67	29	2	2	129
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	69	26	1	3	104
Prac. umysł. niż. szczebla	66	20	3	11	164
Pracownicy fiz.- umysł.	67	21	4	8	131
Robotnicy wykwalifikowani	58	31	5	6	170
Robotnicy niewykwalifik.	69	20	4	7	92
Rolnicy	63	24	5	9	78
Pracujący na rach. własny	63	21	7	8	89
Bierni zawodowo					
Renciści	58	21	6	15	214
Emeryci	59	21	7	13	283
Uczniowie i studenci	62	32	5	2	88
Bezrobotni	63	18	4	15	124
Gospodynie domowe i inni	65	23	3	9	114
Pracuje w:					
sferze budżetowej	68	24	4	4	188
sekt. państw., publicznym	56	30	3	11	185
sp. własc. pryw. i państwa	70	20	6	4	114
sekt. pryw. poza rolnictw.	67	20	5	8	311
prywatnym gosp. rolnym	60	25	8	7	85
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	68	19	3	10	279
201 - 325	62	24	5	9	218
326 - 449	64	24	2	10	271
450 - 599	61	24	5	10	241
Powyżej 599 zł	64	24	5	6	385
Ocena własnych war. mater.					
Źle	68	18	4	11	448
Średnie	59	24	5	12	730
Dobre	63	26	5	6	474
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	60	21	4	15	130
Raz w tygodniu	61	26	5	8	806
Kilka razy w miesiącu	65	22	4	9	221
Kilka razy w roku	66	20	4	10	337
W ogóle nie uczestniczy	64	16	6	13	153
Poglądy polityczne					
Lewica	71	20	4	5	336
Centrum	61	23	7	8	472
Prawica	62	27	4	8	473
Trudno powiedzieć	58	20	4	18	364

Tabela 3. Jak silne, Pana(i) zdaniem, są w Polsce konflikty między **rzadzającymi a rządzonymi**?
1 - Bardzo silne i silne; 2 - Niezbyt silne; 3 - Nie ma konfliktów

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	59	28	3	10	1651
Płeć					
Mężczyźni	61	29	3	7	781
Kobiety	57	27	3	13	870
Wiek					
18-24 lat	60	29	3	8	230
25-34	60	29	2	8	293
35-44	63	27	2	7	343
45-54	63	26	1	9	317
55-64	61	26	4	9	192
65 lat i więcej	47	27	5	20	276
Miejsce zamieszkania					
Wieś	60	25	3	12	603
Miasto do 20 tys.	63	27	4	5	220
od 21 do 100 tys.	61	28	1	10	320
101-500 tys.	52	34	3	11	311
501 tys. i więcej mieszk.	61	27	3	9	198
Region					
Północny	53	27	4	17	176
Zachodni	64	31	1	4	196
Środkowozachodni	64	27	3	6	252
Środkowy	59	25	4	12	296
Wschodni	63	20	1	16	192
Południowo-wschodni	57	33	3	7	249
Południowo-zachodni	55	30	3	13	290
Wykształcenie					
Podstawowe	54	24	4	18	505
Zasadnicze zawodowe	62	25	4	9	458
Średnie	62	31	1	6	559
Wyższe	56	40	1	2	129
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	57	42	0	1	104
Prac. umysł. niż. szczebla	59	29	1	11	164
Pracownicy fiz.- umysł.	61	28	5	6	131
Robotnicy wykwalifikowani	56	32	4	8	170
Robotnicy niewykwalifik.	63	25	3	9	92
Rolnicy	65	28	0	7	78
Pracujący na rach. własny	66	29	1	3	89
Bierni zawodowo					
Renciści	55	23	5	17	213
Emeryci	55	25	4	16	283
Uczniowie i studenci	64	33	0	3	88
Bezrobotni	69	16	2	12	124
Gospodynie domowe i inni	57	27	2	15	114
Pracuje w:					
sferze budżetowej	62	30	2	5	188
sekt. państw., publicznym	54	36	3	7	185
sp. własc. pryw. i państwa	60	29	4	7	114
sekt. pryw. poza rolnict.	61	30	2	7	311
prywatnym gosp. rolnym	65	27	0	7	85
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	67	23	1	9	279
201 - 325	61	24	4	12	218
326 - 449	62	23	2	12	270
450 - 599	57	29	4	9	241
Powyżej 599 zł	54	34	3	9	385
Ocena własnych war. mater.					
Źle	67	18	3	12	447
Średnie	57	29	3	11	730
Dobre	55	35	2	8	474
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	55	27	3	15	129
Raz w tygodniu	58	29	4	9	806
Kilka razy w miesiącu	61	26	2	11	221
Kilka razy w roku	62	27	2	9	337
W ogóle nie uczestniczy	58	25	2	14	153
Poglądy polityczne					
Lewica	69	23	3	5	336
Centrum	63	26	3	8	472
Prawica	51	38	3	8	473
Trudno powiedzieć	56	20	2	22	364

Tabela 4. Jak silne, Pana(i) zdaniem, są w Polsce konflikty między ludźmi biednymi a bogatymi? 1 - Bardzo silne i silne; 2 - Niezbyt silne; 3 - Nie ma konfliktów

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	29	7	7	1652
Płeć					
Mężczyźni	51	35	9	6	782
Kobiety	62	24	6	8	870
Wiek					
18-24 lat	49	38	6	7	230
25-34	60	28	6	6	293
35-44	55	32	8	6	344
45-54	60	27	6	6	317
55-64	59	25	10	5	192
65 lat i więcej	57	24	7	12	276
Miejsce zamieszkania					
Wieś	55	29	7	8	604
Miasto do 20 tys.	56	30	9	5	220
od 21 do 100 tys.	62	27	5	7	320
101-500 tys.	51	32	10	7	311
501 tys. i więcej mieszk.	62	28	4	6	198
Region					
Północny	48	30	14	8	176
Zachodni	57	36	5	2	197
Środkowozachodni	61	24	7	9	252
Środkowy	58	27	5	9	296
Wschodni	57	27	9	12	192
Południowo-wschodni	54	32	9	6	249
Południowo-zachodni	58	29	7	6	290
Wykształcenie					
Podstawowe	59	25	7	9	505
Zasadnicze zawodowe	55	30	10	5	459
Średnie	57	30	5	8	559
Wyższe	53	39	5	2	129
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	57	37	4	2	104
Prac. umysł. niż. szczebla	57	24	6	13	164
Pracownicy fiz.- umysł.	56	33	8	3	131
Robotnicy wykwalifikowani	44	43	10	3	170
Robotnicy niewykwalifik.	55	29	8	8	92
Rolnicy	57	31	9	3	78
Pracujący na rach. własny	55	30	9	6	89
Bierni zawodowo					
Renciści	60	22	8	10	214
Emeryci	59	25	9	8	283
Uczniowie i studenci	52	40	7	1	88
Bezrobotni	62	23	3	12	124
Gospodynie domowe i inni	64	26	3	7	114
Pracuje w:					
sferze budżetowej	59	31	6	4	188
sekt. państw., publicznym	43	42	8	7	185
sp. własc. pryw. i państwa	57	34	7	2	114
sekt. pryw. poza rolnict.	57	27	8	7	311
prywatnym gosp. rolnym	53	38	6	4	85
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	63	25	5	7	279
201 - 325	57	28	11	5	218
326 - 449	61	26	5	8	271
450 - 599	51	34	8	7	241
Powyżej 599 zł	55	31	9	5	385
Ocena własnych war. mater.					
Źle	64	23	5	8	448
Średnie	55	29	8	8	730
Dobre	52	35	8	5	474
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	63	24	9	4	130
Raz w tygodniu	55	30	8	7	806
Kilka razy w miesiącu	58	30	5	7	221
Kilka razy w roku	56	32	5	7	337
W ogóle nie uczestniczy	58	23	10	9	153
Poglądy polityczne					
Lewica	61	28	7	3	336
Centrum	54	30	9	7	472
Prawica	54	34	7	5	473
Trudno powiedzieć	60	23	4	13	364

Tabela 5. Jak silne, Pana(i) zdaniem, są w Polsce konflikty między kierownictwem zakładów a robotnikami? 1 - Bardzo silne i silne; 2 - Niezbyt silne; 3 - Nie ma konfliktów

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	52	28	5	15	1652
Płeć					
Mężczyźni	53	30	5	12	782
Kobiety	50	27	5	18	870
Wiek					
18-24 lat	50	35	4	12	230
25-34	53	31	5	12	293
35-44	53	33	6	8	344
45-54	55	27	5	14	317
55-64	53	23	4	20	192
65 lat i więcej	45	19	5	31	276
Miejsce zamieszkania					
Wieś	52	26	5	18	604
Miasto do 20 tys.	53	28	8	11	220
od 21 do 100 tys.	55	28	3	14	320
101-500 tys.	45	34	6	14	311
501 tys. i więcej mieszk.	55	25	3	17	198
Region					
Północny	48	30	6	15	176
Zachodni	55	33	4	8	197
Środkowozachodni	46	37	6	11	252
Środkowy	57	18	6	19	296
Wschodni	55	23	2	20	192
Południowo-wschodni	52	28	4	16	249
Południowo-zachodni	47	30	5	18	290
Wykształcenie					
Podstawowe	50	20	5	24	505
Zasadnicze zawodowe	52	31	5	11	459
Średnie	54	29	4	12	559
Wyższe	43	43	3	10	129
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	49	38	4	9	104
Prac. umysł. niż. szczebla	54	34	5	7	164
Pracownicy fiz.- umysł.	55	33	7	4	131
Robotnicy wykwalifikowani	50	36	8	6	170
Robotnicy niewykwalifik.	46	41	6	7	92
Rolnicy	54	25	0	21	78
Pracujący na rach. własny	57	25	8	10	89
Bierni zawodowo					
Renciści	48	22	4	26	214
Emeryci	52	18	4	26	283
Uczniowie i studenci	60	33	0	7	88
Bezrobotni	55	24	7	15	124
Gospodynie domowe i inni	44	24	1	31	114
Pracuje w:					
sferze budżetowej	55	33	6	6	188
sekt. państw., publicznym	51	38	7	5	185
sp. własc. pryw. i państwa	57	28	3	12	114
sekt. pryw. poza rolnict.	50	34	8	8	311
prywatnym gosp. rolnym	54	26	2	18	85
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	55	24	4	16	279
201 - 325	54	29	4	13	218
326 - 449	55	28	3	13	271
450 - 599	48	32	3	17	241
Powyżej 599 zł	47	32	7	14	385
Ocena własnych war. mater.					
Źle	61	19	4	17	448
Średnie	52	26	5	17	730
Dobre	42	41	5	12	474
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	53	18	6	23	130
Raz w tygodniu	49	32	5	14	806
Kilka razy w miesiącu	51	27	4	18	221
Kilka razy w roku	57	25	5	13	337
W ogóle nie uczestniczy	56	25	4	15	153
Poglądy polityczne					
Lewica	57	30	4	9	336
Centrum	51	28	6	15	472
Prawica	47	35	3	14	473
Trudno powiedzieć	53	18	6	24	364

Tabela 6. Jak silne, Pana(i) zdaniem, są w Polsce konflikty między **mieszkańcami miast** a **mieszkańcami wsi**? 1 - Bardzo silne i silne; 2 - Niezbyt silne; 3 - Nie ma konfliktów

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	39	34	8	1652
Płeć					
Mężczyźni	15	40	39	7	782
Kobiety	22	39	30	10	870
Wiek					
18-24 lat	20	35	36	9	230
25-34	21	40	32	8	293
35-44	18	44	34	4	344
45-54	17	41	33	9	317
55-64	17	36	39	8	192
65 lat i więcej	17	36	33	14	276
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	38	34	8	604
Miasto do 20 tys.	15	38	43	4	220
od 21 do 100 tys.	18	43	31	8	320
101-500 tys.	14	38	39	9	311
501 tys. i więcej mieszk.	23	42	22	13	198
Region					
Północny	10	34	47	9	176
Zachodni	15	42	41	2	197
Środkowo-zachodni	12	38	44	7	252
Środkowy	22	42	24	11	236
Wschodni	24	33	32	11	192
Południowo-wschodni	22	43	28	6	249
Południowo-zachodni	19	40	30	11	290
Wykształcenie					
Podstawowe	17	39	32	12	505
Zasadnicze zawodowe	18	34	41	7	459
Średnie	19	41	33	8	559
Wyższe	22	50	24	5	129
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	24	50	23	3	104
Prac. umysł. niż. szczebla	23	40	28	9	164
Pracownicy fiz.- umysł.	23	42	28	8	131
Robotnicy wykwalifikowani	12	44	41	3	170
Robotnicy niewykwalifik.	16	41	35	8	92
Rolnicy	31	33	33	3	78
Pracujący na rach. własny	13	41	38	8	89
Bierni zawodowo					
Renciści	15	34	37	14	214
Emeryci	17	37	35	11	283
Uczniowie i studenci	17	38	40	5	88
Bezrobotni	20	28	45	7	124
Gospodynie domowe i inni	17	47	24	12	114
Pracuje w:					
sferze budżetowej	22	40	32	7	188
sekt. państw. publicznym	14	46	33	7	185
sp. właśc. pryw. i państwa	22	38	37	4	114
sekt. pryw. poza rolnict.	17	45	31	7	311
prywatnym gosp. rolnym	32	35	29	4	85
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	21	38	36	5	279
201 - 325	16	41	34	9	218
326 - 449	18	42	32	8	271
450 - 599	14	40	35	11	241
Powyżej 599 zł	17	41	36	6	385
Ocena własnych war. mater.					
Złe	19	36	36	9	448
Średnie	17	41	33	10	730
Dobre	20	41	34	5	474
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	37	28	14	130
Raz w tygodniu	19	40	33	7	806
Kilka razy w miesiącu	16	44	30	10	221
Kilka razy w roku	16	37	38	9	337
W ogóle nie uczestniczy	19	35	39	7	153
Poglądy polityczne					
Lewica	21	40	33	6	336
Centrum	13	42	39	6	472
Prawica	18	41	33	8	473
Trudno powiedzieć	23	34	29	15	364